სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტია

პროლეტარებო ყველა ქვეყნისა, შეერთდით!

ოთხშაბათი 12 ივნისი 1918 წ

ერთობა

ფასი 40 კაპ.

გაზეთი ღირს: 1 თვით 9 მანეთი ცალკე ნომერი ყველგან 40 კაპ. განცხადების ფასი, როგორც პირველ გვერდზე, ისე მეოთხეზე, პეტიტის სტრიქონი—1 მან. სამგლოვიარო განცხადება 15 მან. საჩქარო განცხადება უნდა მოტანილ იქნას არა უგვიანეს დღის 12 ს. ხელმოუწერელი წერილები არ იბეჭდება. დაუბეჭდავ საგაზეთო მასალას რედაქცია არ ინახავს, ავტორებს უკან ვერ დაუბრუნებს და ამის შესახებ არც მიწერ-მოწერას კისრულობს.

ხელის მოწერისათვის ფული შეიძლება გამოიგზავნოს ადრესით: Тифлисъ, почтов. ящ. 199. Редакція „Эртоба“. სხვა ადრესით გამოგზავნილ ფულს რედაქცია ვერ მიიღებს. რედაქციაში პირადათ მოლაპარაკება შეიძლება 10—12 საათამდე. რედაქციისა და კანტორის ადრესი: თბილისი, გოლოვინის პროსპ. № 12. Тифлисъ, Головинскій проспектъ № 12.

ტელეფონი 16—62.

№ 120 ორგანო ამიერ-კავკასიის სოციალ-დემოკრატიულ მუშათა ორგანიზაციების № 120

თავზარდაცემულნი: მეუღლე ოლღა, შვილები: მიხეილი და სონია, და-ძმანი: ლიზა და ვასილი, რძლები: დარიკო და ანნა ხერხეულიძენი, სიძე ილ. დავითაშვილი, სიდედრი მარიამი, ცოლის და-ძმა ანნა და კოტე კეკელიშვილი, მეუღლე ტასოთი, ქვისლები კ. ილიოზიშვილი და კ. მგალობლიშვილი მეუღლე ანეტით აუწყებენ ნათესავთა და ნაცნობთ საყვარელის

საშა (ზურაბ) დიმიტრის ძის ხერხეულიძის

გარდაცვალებას. პანაშვიდები ყოველ საღამოს 7 ს. (ნაძალადევი, პარაგვსკი ქ. 27), გასვენება ხუთშაბათს, დილის 10 საათზე, წმ. ნინოს სასაფლაოზე.

ღრმათ დამწუხრებულნი დედა კალისტინე, დები პელაგია და მადია, ძმა კაპიტონ, რძალი რისიკე, ბიძა დიომიდე და ბიცოლა ეკა, ბიძაშვილები სევერიან და სიმონი, მეუღლითურთ, ფიდია, ჟულიეტა, მარუსია და ნინა კალანდაძეები, სიძეები ლევანტი კალანდაძე, კოლია არაბიძე, ილიკო ქერქაძე, დისწულები მიშა კვაჭანტირაძე, ალიოშა და ვანო კალანდაძეები აუწყებენ ნაცნობთ და ნათესავთ, პირველის დაუვიწყარი შვილის, ხოლო დანარჩენთა ძვირფასი ძმის

გიორგი (გოგი) სერგოს ძე კალანდაძის

გარდაცვალებას, რომლის ორმოცი დღის წირვა და პანაშვიდი გადახდილ იქნება გურიაში ს. ხიდისთავში 16 ივნისს (ახალი სტილით).

ქვრივი სერმილო ალმასხანის ასული ჩხაიძისა, შვილები: მღვდელი ეპიფანე, არონი, აფთონი, ანტონი, შვილის შვილები: გიორგი, შალვა და ნოე ჩხაიძეები აუწყებენ ნათესავთა და ნაცნობთ ძვირფასი მღვდლის

სილიბისტრო ჩხაიძის

გარდაცვალებას. დასაფლავება მოხდება სოფელ აცანაში 13 ივნისს, ნაშუადღევის 4 საათზე. პანაშვიდი ყოველ-დღე საღ. 7 საათზე. განსაკუთრებული მოწვევის ბარათები არავის არ მიუვა. 2—1

ივანე (ვანო) სოლომონის ძე ჯაფარიძე შვილებითურთ აუწყებენ ნათესავთ და ნაცნობთ, რომ ხუთშაბათს 13 ივნისს (ახალი სტილით) კუკიის წმინდა ნინოს ტაძარში გადახდილ იქნება ორმოცი დღის წირვა და პანაშვიდი უდროოდ გარდაცვალებულის დაუვიწყარი ქალიშვილის

თ ი ნ ა ს

სულის მოსახსენებლათ. 2—1

რეაქციის მედით

ჯერ ჩვენმა პარტიამ და შემდეგ რევოლიუციონურმა ორგანიზაციებმა ერთი მეტად მნიშვნელოვანი საკითხი წამოაყენეს გადასაჭრელათ, მათ საჭიროთ დაინახეს ძლიერი მთავრობის მოწყობა.

რატომ ეს კითხვა რევოლიუციონურ ორგანიზაციებში დაისვა თავდაპირველათ და არა ეროვნულ საბჭოში? ამის მიზეზი ჩვენი ცხოვრების პირობებში უნდა ვეძიოთ.

პარლამენტარიზმი სავსებით ინგლისში და ამერიკაშიც კი არ არის განხორციელებული, თუმ[ცა] ეს ქვეყნები პარლამენტარიზმის კლასიკური [ქვ]ეყნებათ არის ცნობილი. იქაც კი პარლა[მენ]ტის უკან დარაზმულია სხვადასხვა ჯგუფი, [რომე]ლიც წმინდა კლასობრივ საქმეებს [illegible]ბს.

[ჩვე]ნში ჯერ კიდევ არ დამთავრებულა [illegible] პროცესი. პარლამენტარული ცხოვრება ახლა იკიდებს ფეხს. და რა გასაკვირია, რომ ეროვნული საბჭოს ავტორიტეტი ჯერ კიდევ არ იყოს საკმაოთ განმტკიცებული.

პოლიტიკურ და საზოგადოებრივ ცხოვრებას მუშათა კლასი უდგას სათავეში. მუშათა კლასის და ისი პარტიის—სოციალდემოკრატიის გარშემო იყრის თავს ჩვენი ხალხის დიდი უმრავლესობა, თითქმის ცხრა მეათედი, რადგან სოციალდემოკრატია ერთგული დარაჯია დემოკრატიის ინტერესების, ის ემსახურება არა მარტო პროლეტარიატს, არამედ აგრეთვე გლეხობას და საზოგადოთ წვრილ და საშუალო შეძლების ხალხს.

ძალა-უფლების ხელში ჩაგდების სურვილით ჩვეულებრივ შეთქმულთა ჯგუფია გატაცებული, ისეთი პარტია კი, რომელსაც მთელი ხალხი მიყვება, შეთქმულებს ვერ დაემსგავსება. სოციალდემოკრატიის მიზანია ხალხის საქმე—თვით ხალხის შეწევნით აკეთოს. ამიტომ იყო, რომ ის რევოლიუციის, პირველ დღეებიდანვე ენერგიულათ მოითხოვდა დამფუძნებელ კრებას, რომელიც ორგანიზაციული გამოხატულება იქნებოდა მთელი ხალხის ნება-სურვილის.

გაბატონებული კლასები ამის წინააღმდეგ [illegible] და სხვათა შორის ამ გარემოებამაც დიდი როლი ითამაშა ბოლშევიკურ ანარქიის გაბატონების საქმეში.

ჩვენში რევოლიუციონურ ორგანიზაციების მეცადინეობით იქნა მოწვეული სეიმი. მაგრამ სეიმის არსებობის დროს რევოლიუციონურ ცენტრი არ შეეძლო სახელმწიფოებრივ ფუნქციებზე ხელი აეღო, რადგან მან კარგათ იცოდა, რომ სეიმს საკმაო ავტორიტეტი არ ქონდა ამიერ კავკასიის მცხოვრებთა ორ მესამედში.

როცა საქართველოს დამოუკიდებლობა გამოცხადდა, მალე დღიურ წესრიგში დაისვა პარლამენტარიზმის განხორციელების საკითხი. ეს ბუნებრივი დასკვნაა შექმნილ მდგომარეობის. ხალხის და რევოლიუციის მტრებმა ეს თავისებურათ გაიგეს და დაჰკრეს ბუკი და ნაღარა რევოლიუციონური ცენტრი, როგორც იქნა, დაასაფლავესო. „საქართველო“ ასე მოუთხრობს მკითხველებს ამ სენსაციურ ამბავს: „შაბათს, 8 ივნისს, სასახლის თეთრ დარბაზში ირ. წერეთელმა სამარეს მიაბარა რევოლიუციონური რუსეთის უკანასკნელი ნაშთი—ინტერნაციონალური სალდათთა და მუშათა საბჭოები და მათი სადმინისტრაციო და სამხედრო შტაბები“-ო. „საქართველო“-ს სიხარული მთელი საზოგადოების რეაქციონურ ნაწილის სულისკვეთების გამოხატულებაა. ორმთავრიანობა რომ არ ვარგა—ეს კარგათ იცოდა თვით ცენტრმა, და თუ ის ძალა-უფლებას არ ეშვებოდა, ამის მიზეზი უნდა ვეძიოთ ცხოვრების პირობებში და არა მის ბოროტ განზრახვებში.

ხალხის მოკეთეს არ შეუძლია ქედი არ მოიხაროს ცენტრის ბრძნულ დადგენილების წინაშე, რომლის ძალით მთელი ძალა-უფლება ცენტრალ მთავრობას ენდობა, მაგრამ ხალხის მტრები სიხარულით ცას ეწევიან, რადგან ცენტრის სახელმწიფოებრივ ფუნქციების გაუქმებით ისინი რევოლიუციის ყველა მონაპოვართა გაუქმებას ფიქრობენ. სწორეთ ეს არის ნაციონალ-დემოკრატების სიხარულის მიზეზი და არა ის, ვითომ მათ პარლამენტარული წესის განმტკიცება და ეროვნულ საბჭოს ავტორიტეტის ამაღლება სურდეთ. ნაციონალ-დემოკრატები ამას არც კი მალვენ. „საქართველო“ ასე გამოხატავს თავის იდეალს: „მუშათა და სალდათთა საბჭოს ლიკვიდაციის შემდეგ ჯერი საქართველოს წითელ საბჭოსა და წითელს მთავრობაზე უნდა მიდგეს. საჭიროა მათი საფუძვლიანი რეორგანიზაცია და განთავისუფლება რუსეთის რევოლიუციის მძიმე მემკვიდრეობისაგან. დღევანდელი საქართველოს საბჭო თავის შემადგენლობის უდიდესი ნაწილით იგივე კრაევოი ცენტრია, იმავე რევოლიუციონური იდეოლოგიით შეპყრობილი. ასეთი საბჭო ვერ გაჰკაფავს საქართველოს სახელმწიფოებრივობის გზებს. დღეს თუ მასში ას ოც წევრში ასი მგრეველია და ოციოდე მშენებლად გამოსადეგი, საქართველოს სახელმწიფოებრივი აღმშენებლობის წესიერად დაწყება შეიძლება მხოლოდ მაშინ, როდესაც მგრეველთა რიცხვი ერთი ათად შემცირდება და ამდენათვე გაიზრდება ისეთი ელემენტების რიცხვი, რომელნიც დემოკრატიული სახელმწიფოებრივი ცხოვრების აღმშენებლობისათვის გამოსადეგი არიან. (ხაზი ჩვენია).

ეჭვი არ არის, ნაციონალ-დემოკრატებს მოსვენებას არ აძლევს უკრაინის გეტმანის დაფნის გვირგვინი; მათი სურვილია სახელმწიფოებრივი გადატრიალება, რისთვისაც „ასი მგრეველის“ რიცხვი ერთი ათად უნდა შემცირდეს, ხოლო „ოცი აშენებლის“ რიცხვი ერთი ათად გადიდდეს.

ვინ არიან ეს „მგრეველები“? ცხადია, „საქართველო“ ლაპარაკობს სოციალისტ დეპუტატებზე. მაგრამ ისინი ხომ არჩეულებია და თუ ხალხი მათ აღარ ენდობა, ეს უნდა გამოაშკარავდეს მომავალ არჩევნებში, რომლის საჭიროებას თვით ეროვნული საბჭო აღიარებს. რომელი მოსაზრების ძალით, რომელი პრინციპით უნდა შეიცვალოს ეროვნულ საბჭოს შემადგენლობა? დემოკრატიას ერთად-ერთი პრინციპი აქვს: საყოველთაო არჩევნები და ასეთის წესით არჩეულ პარლამენტში საპარლამენტო მთავრობის შედგენა. ნაციონალ-დემოკრატები ამ პრინციპს უარყოფენ. და რადგან ხალხი მათ არ მიყვება, ცხადია ნაციონალ-დემოკრატებმა თვით ხალხს უნდა გამოუცხადონ ბრძოლა. ხალხის დამარცხება მათ არ შეუძლია.

ისტორია მეორდება. 1906 წელს რეაქცია გაბატონდა და ჩვენი დიდებულები ალიხანოვების რაზმებში ჩადგენ და ხალხის დატუქსვას შეუდგენ. დღესაც გარეშე მტერი გვყავს გარშემორტყმული და ნაციონალ-დემოკრატებს იმედი აქვთ უცხო ძალის შემწეობით ალაგმონ ხალხი.

დემოკრატიამ ანგარიში უნდა გაუწიოს ამ გარემოებას და წესრიგის დაცვას ხელი შეუწყოს. მხოლოდ ამ გზით შეიძლება ნაციონალ-დემოკრატების ალაგმვა, მხოლოდ ეს შეუშლის მათ ხელს გარეშე მტერს დაეყრდნონ და მშობელი ხალხი გაჰყიდონ.

საფრთხე მოახლოვებულია. შევქმნათ ერთი ძლიერი მთავრობა, რომელიც ეროვნულ საბჭოს წინაშე იქნება პასუხისმგებელი.

მუშათა კლასი და ერი

რუსეთის დემოკრატიას ორი მთავარი მტერი ჰყავს. შინაური—ბოლშევიკური ანარქია, გარეშე—გერმანიის იმპერიალიზმი, რომელიც დემოკრატიულ მოპოვებათა სრულ გაქარწყლებას უქადის. ამიტომ რუსეთის მუშათა კლასში ღრმათ აქვს გადგმული ფესვები ერთ მისწრაფებას—ძალთა შეგროვებას უცხო ტომის ბატონობის ასალაგმავათ. დამოუკიდებელი რუსეთი, თავისუფალი უცხო ტომის იმპერიალისტთაგან,—აი გზა და ხიდი დემოკრატიულ წყობილების ნაშთების შესარჩენათ და ახალი თავისუფალი სამოქალაქო ცხოვრების დასამყარებლათ. მაგალითი უკრაინის რადის და უკრაინის მთავრობის მათ თვალწინ უდგიათ.

ამ რიგათ აქ კლასობრივი ინტერესი მუშათა კლასისა სავსებით ნაციონალურ ხასიათს [illegible] და მთელი ერის და სახელმწიფოს დამოუკიდებლობას მოითხოვს. მუშათა კლასი ამით [illegible] ეროვნულ კლასათ გამოდის და მისი ავანგარდი სოც.-დემოკრატია ნაციონალურ პარტიათ. ამით ჩვენ არ გვინდა ვთქვათ რასაკვირველია, რომ სოც.-დემოკრატია ხდება ნაციონალისტური პარტია. არა, იგი რჩება ინტერნაციონალური, სახელმწიფოებრივ. მარა დღევანდელ პირობებში შინაური და გარეშე საფრთხის წინაშე მისი ინტერესები ისე [illegible], როგორც ერის. იგი თავის დემოკრატიულ მიზნებს [illegible] მისწრაფების დროს სავსებით იცავს მთელი ერის, მთელი სახელმწიფოს არსებობის მოთხოვნილებებს. აი ამაშია ძალა და ძლიერება დღეს რუსეთის მუშათა შორის წარმოშობილ მოძრაობისა, რომელსაც მიზნათ აქვს ერთი მთლიანი დემოკრატიული ფრონტის შექმნა და გარეშე საფრთხისაგან ქვეყნის გადასარჩენათ ძალების გროვება.

ომი უცხო იმპერიალიზმსო—აქ კლასობრივ ლოზუნგათ ხდება, რადგან მხოლოდ ეს ომი იხსნის რევოლიუციას სრულ განადგურებისაგან.

უდიდესი საშიშროების წინაშე რუსეთის ხალხში იღვიძებს წმინდა გრძნობა თავის ვინაობის შეგნებისა და სახელმწიფოებრივობის, მაგრამ სულ სხვა მდგომარეობაა ჩვენში. ამიერ-კავკასიის არც ერთ ერს დამოუკიდებელი არსებობა არ შეუძლია. მათი მცირე რიცხვოვანობა და კავკასიის ყელის მეტის-მეტი მიმზიდველობა ყველა ქვეყნის იმპერიალისტებისათვის შეუძლებელს ხდის ამ მხარის დამოუკიდებელ არსებობას. ამიტომ კერძოთ საქართველოსაც არ შეუძლია სავსებით დაიცვას თავისი დამოუკიდებლობა. იგი ამ ასი წლის წინეთ იძულებული იყო თავის ნებით შეფარებოდა რუსეთს, დღესაც იძულებულია გარეშე დამხმარე ძალაში ეძიოს თავის დაცვის სახსარი.

ეს თავდაცვა კი საჭიროა პირველ ყოვლისა ერთი მეზობლისაგან, რომელიც მას შთანთქმას უპირებს.

რუსეთს შეუძლია ბრძოლა დიდ სახელმწიფოსთანაც. ამიტომ რუსეთის დემოკრატიას სრული უფლება აქვს საამისო ლოზუნგი გადაისროლოს ხალხში. პატარა საქართველოს კი არ შეუძლია დიდ სახელმწიფოსთან ბრძოლა. ეს იქნებოდა მხოლოდ ხალხის სრული გაჟლეტა სრულიად უნაყოფოდ და უსარგებლოდ.

ამიტომ გერმანიასთან საქართველოს შეუძლია მხოლოდ მეგობრობა იქონიოს და მფარველობა მიიღოს.

მაგრამ არიან ამხანაგები, რომელთაც ასეთი ნაბიჯი დიდ მოღალატეობათ მიაჩნიათ. ამ ამხანაგებს ავიწყდებათ, რომ მათ სურთ საქართველოს სუსტ მხრებზე ისეთი ტვირთი აკიდონ, რომელიც დიდმა რუსეთმაც ვერ ზიდა. ისინი საქართველოს რუსეთის საზომით ზომავენ, რუსეთის თვალსაზრისით იხილავენ. მათ ავიწყდებათ, რომ საქართველო და სხვა ერები ამიერ-კავკასიის არც წინათ იყვნენ დამოუკიდებელი, არც წინათ ქონდათ მათ საკუთარი სახელმწიფოებრივობა.

მათ ავიწყდებათ, რომ ეს მხარე იყო კოლონია რუსეთის. და რომ მისი სურვილი დარჩენა ნიშნავს რუსეთის კოლონიათ დარჩენას, მეტს არაფერს.

და განა შეიძლება ჩვენ მოვთხოვოთ ქართველებს იბრძოლონ, სისხლი ღვარონ იმისთვის, რომ გერმანიის ნაცვლათ რუსეთი შემოიყვანონ? ცხადია არა.

საქართველოს არ შეუძლია მხოლოდ შეურიგდეს ერთს ფაქტს—ესაა ოსმალეთის ბატონობა, რადგან ეს უკანასკნელი სრულიად აოხრებდა საქართველოს კულტურას და გაჟლეტდა ხალხს. განათლებულ და კულტურულ სახელმწიფოებს შორის კი საქართველომ და მისმა დემოკრატიამ ის უნდა აირჩიოს, ვინც მას მეტ თავისუფლებას მიანიჭებს და რაც უმთავრესია, ოსმალეთის კლანჭებიდან დაიხსნის.

ამას მოითხოვს ინტერესები საქართველოს მუშათა კლასისა, რადგან მხოლოდ ამით შეინარჩუნებს იგი თუნდ ნაწილს მაინც რევოლიუციის მონაპოვარიდან და შესძლებს კვლავ კულტურული ცხოვრების პირობებში განაგრძოს ბრძოლა უკეთესი მერმისისათვის.

ამიტომ როგორც რუსეთის მუშათა კლასისათვის უცხო ტომის შემოსევის წინააღმდეგ ბრძოლა კლასობრივ ინტერესების დაცვაა, ისე საქართველოს მუშათა კლასისთვის კულტურული და ძლიერი მფარველის შოვნა,—ოსმალეთისაგან თავის დასახსნელათ, [illegible] ერთი აუცილებელი გზაა—თავის ინტერესების რამდენიმეთ მაინც დასაცველად. ჩვენ ამით კი არ ვეთიშებით რუსეთის მუშათა კლასს, არამედ ცოტა სხვა გზით და საშუალებებით, მივისწრაფვით იქითკენ, საითაც ისინი, ესე იგი იქითკენ, რომ შევქმნათ მუშათა კლასისთვის, რაც შეიძლება, საუკეთესო პირობები მომავალ წყობილებისათვის ბრძოლისა. ამ მხრივ ჩვენ ერთი მიზნისკენ მივდივართ, საშუალებები კი სხვა და სხვა გვაქვს. მაგრამ განა საშუალებათა სხვადასხვაობა ასეთი დანაშაულია?

მოვალეობის სარდალი

ჩვენს გაზეთებში ბოლო დროს ხშირად წაიკითხავთ გურიიდან წერილებს, სადაც პატივისცემით იხსენიებენ გენერალ მაზნიაშვილს. პირადათ მე მას არ ვიცნობ. არ ვიცი რა პოლიტიკური მიმართულებისაა. ვიცი მხოლოდ, რომ ის სოციალდემოკრატი არ არის. სწორედ ამისთვის მისი თავდადებული სამსახური მე მიმაჩნია დაუფასებლად. ვისაც კი შეეხედი, წითელი გვარდიელია, ჯარისკაცი, თუ თავის მოვალეობის ამსრულებელი, მას ყველა ნდობით ეპყრობა და დიდის პატივისცემით იხსენიებს. ჩვენ ვიცით, თუ რა ენერგიულად ხელმძღვანელობდა ის ჩვენს პატარა რაზმს ნატანებთან. მე ვიცი, თუ როგორ ენერგიულად მოითხოვდა გენერალი მაზნიაშვილი ჯავშნიან მატარებლის მოშველებას, რომელიც ფოთში უნდა გაეგზავნათ „შესაკეთებლად“. იმ დროს, როდესაც ბევრი სამხედრო საქმის მცოდნე ადამიანი ბულვარებში და ბულვარებში გაცხარებით კამათობდა იმაზედ, თუ ვინ უნდა იყოს სამხედრო მინისტრი, სერთუკიანი, თუ მუნდირიანი და ამ უნაყოფო დავაში ჰკლავდა სამშობლოს და ხალხის ხსნას, მოვალეობის ადამიანი მთელი დღე და ღამე თავის ადგილზე იდგა და შემოსეულ მტერს იგერიებდა. „ჯარი გაქცეულია, ის [illegible]“—გვესმოდა უგულო ადამიანებიდან. გენერალი მაზნიაშვილი უსათუოდ ფიქრობდა, რომ ამაზედ წუწუნი დედაბრების საქმეა დღევანდელ პირობებში, როდესაც მთელი რუსეთი დაინგრა და ანარქიამ მოიცვა და იმ ელემენტებიდან, რომელიც მას ჩაბარდა, აწყობდა შესაფერ რაზმებს და მტერს უმკლავდებოდა.

არ ვიცი, მკითხველო, შენ როგორ ფიქრობ, ჩემში კი ყოველთვის აღფრთოვანებას იწვევდა საფრანგეთის დიდი რევოლიუციის კარნოს საქციელი, რომელიც, არა სიტყვებით, არამედ საქმით თავის ხალხს ემსახურებოდა მიუხედავად თავისი კონსერვატიული რწმენისა. გურიაში გენერალ მაზნიაშვილს სიყვარულით ეპყრობიან. ეს უდიდესი ჯილდოა ადამიანისთვის. ნატანების გმირს ჩვენი ხალხი არ დაივიწყებს.

ბიკტორ თევზაია.

ჟურნალ-გაზეთებიდან

საქართველოს დამოუკიდებლობა.

ამ სათაურით გაზ. „თერგის კაზაკში“ (ვლადიკავკაზში გამოდის) მოთავსებულია შემდეგი წერილი:

„ადრე გამოაშკარავდა ის გარემოება, რომ ამიერ-კავკასიის რესპუბლიკა ხელოვნურათ იყო შექმნილი. ოსმალების შემოტევამ [illegible], ამიერ-კავკასიის სატახტო ქალაქზე, საქართველოს ამ ძველ სატახტო ქალაქზე, [illegible] მდგომარეობის საბოლოოთ გამორკვევა. საქართველოს წინაშე წარმოსდგა კითხვა: ან დარჩენილიყო ამიერ-კავკასიის რესპუბლიკის წიაღში და მაშასადამე, გამხდარიყო ოსმალეთის სტიქიაში ამიერ-კავკასიის მუსულმანთა სურვილების მიხედვით,—ან გადაერჩინა თავისი ეროვნული კულტურა, ეროვნული სახე, მაგრამ ამისთვის უნდა გამოსულიყო ამიერ-კავკასიის რესპუბლიკის შემადგენლობიდან. საქართველომ სიკვდილს სიცოცხლე ამჯობინა და გამოაცხადა თავისი თავი დამოუკიდებლათ. რა თქმა უნდა, ასეთ პირობებში შექმნილი დამოუკიდებლობა [illegible] პირობითია. იგი [illegible] [illegible] მხრით პრაქტიკულათ თუ არა, [illegible] პოლიტიკურ კანტროლს მაინც. მაგრამ [illegible] რომ საქართველოს პოლიტიკური [illegible] ხედავდნენ, რომ შექმნილ პირობებში სხვა [illegible] გზა მათთვის არ [illegible]. საქართველო [illegible] მაინც [illegible] ეროვნულ [illegible] მაინც შეინარჩუნებს [illegible] ხალხს და ეროვნულ კულტურას [illegible]

[illegible]

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ძალთა დიფერენციაციას (დანაწილებას) ხელი შეუწყო ევროპის ომმა. ეს—ოთხი მოწინააღმდეგე, რომლებიც ედავებიან ერთი მეორეს მსოფლიოზე ბატონობას. გერმანიის იმპერიალიზმი, რომლის არბიტაში შედის ავსტრო-უნგრეთი, ოსმალეთი და მთელი სლავიანობა. დასავლეთი ევროპა, ინგლისისა და საფრანგეთის, მათი მოკავშირეების და ახალშენების სახით. ამერიკა—რომლის სათავეში დგას ჩრდილო ამერიკის შეერთებული შტატები და იდუმალი ყვითელი აღმოსავლეთი იაპონიის მეთაურობით. თვითეული ამ შეერთებათაგანი ატარებს განსაზღვრულ რეალურ იდეას. გერმანიის იმპერიალიზმს განზრახვა აქვს მთელი ქვეყანა უზარმაზარ ფაბრიკათ აქციოს, სადაც ყველა ხალხები იმუშავებდენ რჩეულ გერმანიის ხალხის გასამდიდრებლათ და სადიდებლათ.

ინგლის-საფრანგეთი და მათი მოკავშირეები, თავისუფლებისა და ერთა თვითგამორკვევის დემოკრატიულ იდეებით აღფრთოვანებულნი, სამკვდრო სასიცოცხლოთ ებრძვის გერმანიის იმპერიალიზმს. ჩრდილო-ამერიკის შეერთებულ შტატებს, რომლებმაც თავის ხელში მოაგროვეს დედამიწის ზურგზე არსებული ოქროს უმეტესი ნაწილი, ცდილობენ გახდენ მთელი მსოფლიო ბანკირი და საქონლის მიმწოდებელი. და ვინაიდან კომერციული საქმეების საწარმოებლათ საჭიროა პოლიტიკური მშვიდობიანობა და ვინაიდან მათის შეფასებით, ამ ომიდან გამარჯვებული ინგლის-საფრანგეთი გამოვა—ისინიც ამ კოალიციას მიემხრენ, რომ ომი დაჩქარებით დასრულდეს. დასასრულ ყვითელი აღმოსავლეთი, თავის აურაცხელ ადამიანთა მასალით, რომლებიც სულს ღაფავენ მიწის სივიწროვისაგან, ბინადრობენ თითქმის ტივებზე და ნავებში—ჰქუხს და ეს-ეს არის გადმოხეთქს თავის ნაპირებს, რომ წალეკოს ძველიც და ახალი ქვეყანაც.

რა როლი შეუძლიათ მოითხოვონ ძალთა ასეთ განაწილების დროს დაქსაქსულ სლავიანებმა, რომლებიც თავის მრავალ რიცხოვან ნაწილის—რუსეთის ხალხის სახით სცხოვრობენ არა რეალურ ოცნებით ქვეყანაზე სოციალისტურ სამოთხის დამყარების შესახებ, ან პატარა ერებმა, როგორიც არის ფინები, ლატიშები, ქართველები? დაქსაქსულობა და პრაქტიკულ ნიჭის უქონლობა სლავიანობას ხდის მხოლოდ პასიურ წევრათ იმ ხალხთა ოჯახისა, რომლებიც ედავებიან ერთი მეორეს დედამიწაზე ადგილს. სლავიანობა იარსებებს მხოლოდ სხვა მომქმედ ხალხთა წყალობით. ასე, ინგლის—საფრანგეთი მხარს დაუჭერს რუსეთს გერმანიის საწინააღმდეგოთ, რაც შეეხება წვრილ ერებს, რომლებიც არ არიან სლავიანებსავით დაქსაქსულები, მაგრამ რომლებსაც არა აქვთ რეალური ძალა დაიცვან თავის ეროვნული ინტერესები—მათი ბედია დაემორჩილონ ამა თუ იმ დიდ სახელმწიფოს. მათი მოთხოვნილება ვერ წავა იმაზე შორს, რომ შეინარჩუნონ თავისი ეროვნული თავისებურობა. ფინლიანდია, ლიტვა, პოლონეთი, შვეცია, რუმინია, ბულგარია, სერბია, საბერძნეთი, საქართველო—გერმანიის იმპერიალიზმის მაჩანჩალათ გახდებიან. ამასთანავე არ უნდა დავივიწყოთ, რომ ავსტრო-უნგრეთი და ოსმალეთი ახლა მხოლოდ სახელია გერმანიის იმპერიის ცალკე ნაწილების. კიდევ ბევრია, თუ ამ პატარა ერებმა შეინარჩუნეს თავისი ენა, ეროვნული ლიტერატურა, ხელოვნება და მეცნიერება. მსოფლიო პოლიტიკაში რაიმე მნიშვნელობაზე ისინი პრეტენზიებს ვერ განაცხადებენ. მსოფლიო ვაჭრობა, მისი მოგება, მსოფლიო ბაზრებისათვის, ეკონომიური უპირატესობისათვის, დიდი პოლიტიკისათვის ბრძოლით გატაცება, მათ გვერდს ჩაუვლის. ეს იქნება ახალი ცივილიზაციის მიყრუებული პროვინციალური კუთხეები, სადაც მყუდროც იქნება, სიწყნარეც, სადაც შეიძლება სულიერათ მოსვენება მსოფლიო პოლიტიკის შფოთისაგან, სადაც იქნება ბევრი პოეტური სევდიანობა დაკარგულ დიდებისა და სახელის, მსოფლიო მნიშვნელობის მოპოების შესახებ გაცრუებულ იმედების გამო. ამ ოცნების გარეშე [illegible] არ არსებობდა არც ერთი ერი.

ასეთი პერსპექტივები იშლება საქართველოს წინაშეც, რომელმაც ახლახან გამოაცხადა თავის დამოუკიდებლობა. რუსის მეოცნებე ხალხი ჩამოართმევს ხელს მოძმე ქართველ ხალხს და უსურვებს მას ბედნიერებას. და ორივეს ამ წუთში მოუვა აზრი: რა შესაძლებლობა იშლებოდა ორივე მართლმადიდებელ ხალხთა წინაშე—შექმნათ საკუთარი სახელმწიფო და ეკარნახებიათ მსოფლიოსთვის არა მარტო თავისი პოლიტიკური სურვილები, არა მარტო ფასები საერთაშორისო ბაზარზე, არამედ—პრინციპებიც ახალი სოციალური სამართლიანობისა, ახალი მორალისა, ახალ კულტურულ ღირებულებათა!

მაგრამ ეს შესაძლებლობა სამუდამოთ დაკარგულია".

მოწოდება ქართველ ხალხისადმი

ოსმალეთთან შეკრულმა საშინელმა საზავო პირობებმა ძველი ჯავახეთი და მესხეთი გაანადგურა. მაჰმადიანთა ურდოები შემოესიენ ქრისტიან სოფლებს და აიკლეს ჩვენი გლეხკაცობა. ვინაიდან ჩვენ ჯარს ნაბრძანები ჰქონდა დაეტოვებია საზღვრები ახალციხეახალქალაქის მაზრისა, [illegible] მესხეთ-ჯავახეთის ხალხი შეიარაღებულ ბრბოთა მიერ აკლების შიშით დაიძრა ადგილებიდან, მიატოვა უპატრონოთ სახლკარი, მთელი თავისი ქონება და გადმოიხვეწა ბორჯომის ხეობაში. ამ ჟამათ თითქმის მთელი ჯავახეთი და მესხეთი ბორჯომის ტყეებშია დაბინავებული. უსახლკარო, ულუკმაპურო, ტიტველ-შიშველი, თვალცრემლიანი ითხოვს დახმარებას ეს ხალხი და ყოველ დღე მრავალი ესალმება წუთი სოფელს.

ქართველო ხალხო! თქვენ იცით თუ ვინ არიან მესხნი და ჯავახელნი, თქვენ იცნობთ მათ მამაცობას და გმირულ ბრძოლას. ესენი იცავდენ მუდამ საქართველოს გასავალ კარებს, თავის მკერდით ებჯინებოდენ ყოველთვის ოსმალთა შემოსეულ ურიცხვ ჯარს და არა ერთხელ და ორხელ გადაურჩენიათ ჩვენი ქვეყანა აოხრებას და განადგურებას. დღესაც ამ ხალხმა ჩასწერა საუკეთესო ფურცელი ჩვენი თავისუფლებისთვის ბრძოლის ისტორიაში და საუკეთესო ვაჟკაცნი შესწირეს სამშობლოს, გაიღეს ყველა ის მსხვერპლი, რაც კი შეეძლო გაელო საუკუნოებით განადგურებულ და ნანგრევებათ ქცეულ მესხეთს და ჯავახეთს. დღეს ძველ უდაბნოებს, ისტორიულ ნანგრევებს მიემატა კიდევ უთვალავი ნანგრევები მრავალ საუკუნეთა განმავლობაში ცეცხლში და მახვილში გადარჩენილ სოფლებისა. და ეს ხალხი კი, უკანასკნელი ქართველები უკანასკნელი ქართული სოფლებისა, გადმოიხვეწა ჩვენში, დაიხეტება ტყე-ღრეში, ითხოვს დახმარებას. ჩვენმა დამარცხებამ დაამარცხა ეს გმირი ხალხი, რომელნიც ერთი წუთითაც არ ფიქრობდენ დამარცხებაზე, მოგვწყდენ იმ დროს, როცა ჩვენ დამოუკიდებელი ცხოვრება დავიწყეთ და ჩვენ ოჯახში დღეს არ არიან ისინი, ვინც ყველაზე მეტად ეტრფოდა თავისუფალ საქართველოს, აყვავებულ სამშობლოს. ეს ძველი მესხები და ჯავახელები იყვნენ, რომელთაც სოფლების ნანგრევები უყვებოდა ძველი მათი კულტურის და დიდების ამბებს.

დღეს ეს ხალხი განსაცდელშია. იღუპება მესხები და ჯავახელები. ვეთხოვებით უკანასკნელ ქართველებს, რომელნიც საუკუნოებით იტანდენ მონობას, რათა ერთ დღეს თავის ძმებთან ერთად შესულიყვნენ თავისუფლების ტაძარში, მარა ბედმა არ დაინდო ისტორიულათ განაწამები ჯავახეთი და მესხეთი. დღეს მოსთქვამს ეს მხარე, სტირის დედა და უსახლკარო ბავშვები ტყეში გახიზნული ტიტინით ევედრებიან ყველას გადაარჩინონ განსაცდელს.

ჩვენ უნდა ვუშველოთ ჩვენ ძმებს. გულზე გვეკვრის ეს ხალხი, როგორც ბავშვი დედას, ჩვენც მაგრათ უნდა ჩავიკრათ გულში, მოვეალერსოთ და ნუგეში მივსცეთ, გადავარჩინოთ დაღუპვას, სამუდამოთ გულიდან არ მოვიწყვიტოთ.

ქართველო ხალხო! შენ უხვი ხარ დახმარებაში, შენ იბრალებ ყოველ დავრდომილს და დაცემულს, შენ უგზავნიდი ალერსს და უხვ დახმარებას აჭარას, რომელმაც შემდეგ გილალატა და მახვილი ჩაგცა გულში. შენ ეხმარებოდი ყველას და ეხლა კი შენი მოვალეობაა გაუწოდო ძმური ხელი შენ ნამდვილ ღვიძლ ძმებს, შენს სისხლსა და ხორცს, რომელიც დიდი ხანია მივიწყებული გყავდა, მარა შენგან დავიწყებულს, მას მუდამ მხოლოდ შენ ახსოვდი, შენსკენ მოიწევდა.

და ეს დაამტკიცა ახალციხემ და ჯავახეთმა. როგორც სალი კლდე იდგა დღემდე უამრავი მტრის წინააღმდეგ, მარა როცა შენ დამარცხდი, დაამარცხე ეს გმირი ხალხიც. ეხლა კი შენი ვალია, ქართველო ხალხო, მიიღო ეს ძმა, შენს ჭერ ქვეშ შემოხიზნულ ავათმყოფს დასდო მალამო.

გამოგზავნეთ დახმარება დაუყონებლივ, ვისაც რით შეგიძლიათ: ფულით, პურით, შაქარით ტანთსაცმელით და სხვა. ქველმოქმედებო, მოაშურეთ ბორჯომისკენ, ითავეთ გამოსაკვები პუნქტების გახსნა, იხსენით ბედკრული ჯავახეთი და მესხეთი, გადაარჩინეთ ის სიკვდილს.

ყოველგვარი შემოწირულება გამოგზავნება შემდეგი მისამართით: Боржомъ, Комитетъ по оказанію помощи бѣженцамъ.

ბორჯომის ლტოლვილთა კომიტეტი.

P. S. ვთხოვთ ეს წერილი გადაბეჭდონ ყველა ადგილობრივმა ქართულ-რუსულმა გაზეთებმა.

დეპეშები

(ამიერ-კავკასიის დეპეშათა სააგენტო).

11 ივნისი.

ბერლინი. სამხედრო მოხსენება. დასავლეთის ფრონტი. კრონპრინც რუპრეხტის ჯარი. არრასსა და ალბერტს შუა, სომას სამხრეთით ავრონთან ძლიერი საარტილერიო სროლაა. დაზვერვა გრძელდება.

გერმანიის კრონპრინცის ჯარი. ძლიერი იერიშის შემდეგ, ჩვენ გუშინ წავიწიეთ წინ მთიან ადგილებში ნუაიონის სამხრეთ დასავლეთით. მატცის დასავლეთით ჩვენ ავიღეთ ფრანგების პოზიციები, მორტემერთან და ორეველთან და წინ წავიწიეთ კუვილისა და როკებურგისაკენ. მატცის აღმოსავლეთით ჩვენ ავიღეთ ეგრის მაღლობები. სასტიკ წინააღმდეგობის მიუხედავად, ჩვენმა ჯარმა ხელთ იგდო რიკებურგსა და ლამოტის ტყეების შუა მიმავალი გზა და უკუაქცია მოწინააღმდეგე. ლასინის სამხრეთით და სამხრეთ დასავლეთით ჩვენ წავიწიეთ წინ ტისკურის ტყეში. ფრანგების ძლიერი იერიშები მოვიგერიეთ. წამოვიყვანეთ 8 ათასამდე ტყვე, ხელთ ვიგდეთ ზარბაზნები. მდ. ესნეს ჩრდილოეთით, მატო ტიერის ჩრდილო-დასავლეთით და ვრინისთან ბრძოლაში ჩვენ წამოვიყვანეთ ბევრი ტყვეები.

გუშინ ჩვენ ძირს ჩამოვაგდეთ მოწინააღმდეგის 37 აეროპლანი.

ბერლინი. სამხედრო მოხსენება. ნუაიონის სამხრეთ დასავლეთით ჩვენ გავიმარჯვეთ ახლათ მოსულ ფრანგების ჯარების წინააღმდეგ ბრძოლაში.

ვენა. სამხედრო მოხსენება. მოწინააღმდეგის ყველა იერიში კაპოზილესთან მოვიგერიეთ. საარტილერიო ცეცხლი, რომელიც მოწინააღმდეგემ მიმართა ჩვენს უკან მდებარე დაბების წინააღმდეგ დიდ ზარალს აყენებს მშვიდობიან მცხოვრებლებს, რომელთა უმრავლესობას იტალიელები შეადგენენ.

სტამბოლი. სამხედრო მოქმედება. პალესტინის ფრონტი. გუშინ ზღვის პირას მოწინააღმდეგის დამარცხების შემდეგ, რასაც თვით მოწინააღმდეგემ მოუმზადა ნიადაგი, დღეს მთელ ფრონტზე სწარმოებს მხოლოდ უმნიშვნელო სამხედრო მოქმედება. ელტირეს რაიონში ჩვენ ჩამოვაგდეთ ძირს მოწინააღმდეგის ერთი აეროპლანი. სხვა ფრონტებზე ცვლილება არ მომხდარა.

ფეოდოსია. ფეოდოსიაში ფოთიდან მისულ მგზავრებს უთქვამთ,—რომ საქართველო გამოეყო კავკასიის რესპუბლიკას, საქართველოს მთავრობა შესდგება ზომიერ სოციალისტებისაგან; ნოვოჩერკასკში სწარმოებს მოლაპარაკება ყუბანის, დონის რესპუბლიკის, საქართველოს და მთიულთა სამხრეთ-აღმოსავლეთის კავშირის წარმომადგენელთა შორის, რომ განსაზღვრონ ურთიერთ შორის დამოკიდებულების ფორმა.

მოსკოვის რადიო-სადგურმა გადმოსცა შემდეგი დეპეშა, რომელიც გაგზავნილია ციმბირის ყველა ქალაქების სახელზე. ვინაიდან ციმბირში დაარსდა ერთნაირი საბჭოთა მთავრობა, წინადადება ეძლევა ტაშკენტს მოაწყოს ციმბირის კავშირი მოსკოვთან, რომ ირკუტსკი და ტომსკი ცნობებს უგზავნიდეს ტაშკენტს მავთულით. ეს ცნობები კი რადიოთი უნდა იქნას გადაცემული მოსკოვში ან ტვერში. ამ განკარგულების აუსრულებლობას სასტიკი პასუხისგება მოყვება შედეგათ. სახალხო კომისართა საბჭოს თავმჯდომარე ლენინი.

დეპეშა

სიღნაღი. სიღნაღის ქალაქის საბჭო უცხადებს რა სრულ თანაგრძნობას საქართველოს ეროვნულ საბჭოს და დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობას, მზათ არის ყოველივე განკარგულება მთავრობისა პირნათლათ გაატაროს ცხოვრებაში.

საბჭოს თავმჯდომარე ი. კრაწაშვილი.

ახალი ამბები

საქართველოს ეროვნული საბჭო. 11 ივნისის სხდომაზე საქართველოს ეროვნულმა საბჭომ აირჩია შემდეგი კომისიები: სახალხო განათლების კომისიაში: ლ. ნათაძე (ს. დ.), ი. ცინცაძე (ს. დ.) თ. კიკვაძე (ს. დ.) კ. ქავთარაძე (ალიონ.), გ. ნათაძე (ს. რ.), დ. უზნაძე (ს. ფ.), შ. ქარუმიძე (ნაც. დ.), გზათა კომისიაში: ი. სალაყაია (ს. დ.) ი. ცინცაძე (ს. დ.) ი. გობეჩია (ს. რ.) მ. ყაუხჩიშვილი (ს. ფ.) ნიკო ნიკოლაძე (ნაც. დ.), სახალხო ჯანმრთელობის კომისიაში: ს. დოლიძე (ს. დ.) ივ. გომართელი (ალ.), აბაკელია (ს. რ.) დ. ჯავახიშვილი (ნ. დ.) შ. მიქელაძე (ს. ფ.), ადგილობრივ მმართველობის და თვითმართველობის კომისიაში: მ. რუსია (ს. დ.), ალ. ლომთათიძე (ს. დ.) ბ. თევზაია (ს. დ.) მ. კლდიაშვილი (ს. დ.) ივ. ჩერქეზიშვილი (ს. რ.) ს. ფირცხალავა (ს. ფ.) ს. მდივანი (ს. ფ.) ვ. წერეთელი (ნ. დ.) ჯავახიშვილი (ნ. დ.) ხელოვნების კომის.: რ. მამულაიშვილი (ს. დ.) ვლ. მგელაძე (ს. დ.), რ. არსენიძე (ს. დ.) შ. შარაშიძე, შ. ამირეჯიბი (ნ. დ.) ვლ. გობეჩია (ს. რ.), აკ. ფალავა (ს. ფ.) ალ. აბშილავა და მაყაშვილი (უპ.).

✦ **საქართველოს რესპუბლიკის საზღვრების გამოსარკვევათ** მთავრობამ აირჩია კომისია. კოოპტაციის უფლებით კომისიაში შედიან: ა. მდივანი და ექვ. თაყაიშვილი.

✦ **ქალაქის საბჭოს** სხდომამ 10 ივნისის სხდომაზე შესაძლებლათ დაინახა შრომის ბეგარის შემოღება ქალაქში და საკითხის დაწვრილებით განხილვა-შემუშავება გამგეობას მიანდო. საბჭომ მოისმინა რა ს. რ. ფრაქციის განცხადება პრესის შევიწროვების შესახებ, რაიც გამოიხატა ახალი გაზეთის გამოცემის ნებართვის არ მიცემაში. საბჭომ პროტესტი განაცხადა ამის გამო. ხმ. ვეშაპელის განცხადების გამო, რომ ქალაქის თვითმართველობაში ყოფილ სახელმწიფო ენის, რუსულის, ნაცვლად ქართული ენა იქნას შემოღებული, საბჭომ მოისმინა ქალაქის თავის განმარტება, რომ საქმის წარმოება ჯერ ჯერობით უნდა იყოს საერთო გასაგებ რუსულ ენაზე და თითოეულ ერს უფლება უნდა მიეცეს ისარგებლოს საკუთარი ენით, დაადგინა ქალაქის თავის განმარტება სცნოს დამაკმაყოფილებლად.

✦ **სადგილ-მამულო რეფორმა.** საოლქო სადგილ-მამულო გამგეობამ 40 ათასი მანეთი გადასდო კახეთის ეროვნული მამულების შესანახად. განჯიდან მიღებული ცნობებით შუშის და ჯევანშირის მაზრაში სადგილ-მამულო რეფორმა ცხოვრებაში არ ტარდება. როგორც წინეთ ახლაც მიწები მემამულეების ხელშია, როგორც სომხის, ისე მუსულმანთა რაიონებში. მხოლოდ ზოგიერთ ალაგას დაიტაცეს გლეხებმა მიწები.

✦ **მთავარი სარდლის ბრძანება.** საქართველოს რესპუბლიკის ჯარებისადმი შემდეგი ბრძანება გამოსცა გენ. მაიორმა კვინიტაძემ: „მთავრობის გადაწყვეტილების თანახმად ვუბრძანებ 1) დაწესებულ იქნას საქართველოს რესპუბლიკის მთავრობის ყველა ჯარებში მყოფი სამხედრო მოსამსახურე პირთათვის სავალდებულო ურთი-ერთ შორის მისალმება, როგორც სამსახურის დროს ისე, მის გარეშე. უნდა მიესალმოს პირველად უმცროსი უფროსს. 2) ეს წესი დაცულ იქნას უცხო სახელმწიფოს სამხედრო პირების მიმართ, როცა ისინი საქართველოს რესპუბლიკის ტერიტორიაზე იქნებიან და ატარებენ სამხედრო ფორმას. 3) მისალმების ნიშანი—მარჯვენა ხელის ქუდზე მიდება".

✦ **შრომის სამინისტროში** მუშაობს საგანგებო თათბირი გერმანელების წარმომადგენლების მონაწილეობით გელზენკირხენის მაღაროების პატრონებსა და მუშებს შორის ხელშეკრულობის დასადებათ.

✦ **დამცველმა შტაბმა** დააპატიმრა: კაცის დაჭრისათვის ქართულ სამხედრო კავშირის ჯარისკაცი დამულია; პატრონების გაყიდვისთვის—1-ლ ქართულ პოლკის ჯარისკაცი გ. ყანჩელი, სახაზინო ქონების დამალვისთვის—მსროლელთა ბათალიონის ჯარისკაცი ვ. კიკაბიძე; სახაზინო ქონების მითვისებისთვის—ჯარისკაცი ა. სალარიძე; სროლისთვის—ციხის დამცველი რაზმის ჯარისკაცები—დ. თელაშვილი და ა. სანებლიძე; 25,000 მანეთის სახაზინო შაქრის გაყიდვისათვის და ფულის მითვისებისათვის—სამხედრო მოხელე ა. პეტროსიანცი.

✦ **„ჯარი და ერი".** მომავალ ორშაბათიდან გაზეთ „ჯარისკაცის" მაგივრათ გამოვა ყოველკვირეული ჟურნალი „ჯარი და ერი". ჟურნალში აღუთქვეს თანამშრომლობა ცნობილმა მოღვაწეებმა. ამ ჟურნალში სხვათა შორის მოთავსებული იქნება სამხედრო უწყების ყოველგვარი ჯარის შესახები ოფიციალური ცნობები.

✦ **მთავრობამ სთხოვა** სომხურ და მაჰმადიანთა ეროვნულ საბჭოებს მფარველობა გაუწიონ ბაქოში მცხოვრებ ქართველებს, რადგანაც ორივე საბჭოს იქ დიდი გავლენა აქვს.

✦ **მთავრობის თავმჯდომარემ** სთხოვა გერმანიის მთავრობის წარმომადგენელს, რომ გაუგებრობის თავიდან ასაცილებლად ისეთი წესი მიიღონ, რომ ყოველგვარ საქმეებზე ურთიერთობა იქონიონ მინისტრ პრეზიდენტთან და არა ცალკე მინისტრებთან.

✦ **მუშაობის შემცირება.** შრომის მინისტრმა პროფესიონალურ კავშირთა საბჭოს შეატყობინა, რომ სათბობ მასალის სიმცირის გამო ზოგიერთ სამრეწველოებში მუშაობა შემცირებულ იქნებაო.

✦ **სახალხო უნივერსიტეტი.** თფ. მუშათა და ჯარისკაცთა დეპ. საბჭოს აღმასრულებელმა კომიტეტმა ქალაქის თვითმართველობას გადასცა სახალხო უნივერსიტეტი მთელი ინვენტარით და დარჩენილ ფულით.

✦ **კონფლიქტი.** „კავკასიის და მერკურ"-ის და „აღმოსავლეთის ნავოსნობის" საზოგადოებათა და მათ მუშების შორის კონფლიქტი შრომის სამინისტრომ მუშათა სასარგებლოთ გადასწყვიტა.

✦ **საგარეო ვაჭრობის** მომწესრიგებელ პალატამ აირჩია პრეზიდიუმი: ა. ნ. მილოვი (თავმჯდომარე), ა. მ. ხოშტარია, ა. ა. ენფიანჯიანცი და ა. პ. ვეისბრუტი (თავმჯდომარის ამხანაგები). გ. გ. ევანგულოვი (მდივანი) და ვ. ო. ტერ-ზახაროვი (მოლარე). განზრახულია დაარსდეს ორი სექცია: გერმანია-ავსტრიის ფონ-შმიდტის თავმჯდომარეობით, მეორე —სპარსეთ-ოსმალეთის ფარუხ-ბეგ ვიზიროვის თავმჯდომარეობით.

კრებები და მიტინგები.

დღეს, საღამოს 5 ნახ. საათზე, მეოთხე რაიონის კლუბში (უდელნი ქ. № 3) დანიშნულია მეოთხე რაიონის კოლექტივის კრება.

— დღეს, საღამოს 7 საათზე სასახლის თეთრ დარბაზში შესდგება თფ. მუშათა და ჯ.-კ. დეპუტატების საბჭოს მორიგი სხდომა.

პროვინციის ქრონიკა

ქ. გორი. ქ. გორისა და მაზრის თავდაცვის შტაბმა შემდეგი სწრაფი მოწერილობა გაუგზავნა ყველა რაიონების წითელი გვარდიის შტაბებს: „თანახმად ტფილისის მთავარი შტაბის დადგენილებისა, საჭიროა გვარდიელთა მობილიზაცია განაგრძოთ; დანარჩენ მცხოვრებთ იარაღი საჩქაროთ უნდა აეყაროს. ვინც ნებით არ აიყაროს იარაღი, იმათ წინააღმდეგ მიიღეთ სასტიკი ზომები. იარაღი უნდა ჩააბაროთ გორის შტაბს. [illegible] ადგილობრივ ორგანიზაციების განკარგულებაში შეიძლება დარჩეს ერთი თოფი თითოეულ ოც კომლზე".

— 3 ივნისს სოფ. გომში მოკლეს მაზრის მილიციონერი სიდამონიძე. ამის გამო 6 ივნისს იქ გაიგზავნა მაზრის მილიციისა და წითელი გვარდიის რაზმები ამხ. ა. არჯევანიძის ხელმძღვანელობით. მკვლელები და საეჭვო პირები შეიპყრეს.

— ამ დღეებში გორში მოხდება ყველა რაიონების წითელ გვარდიის წარმომადგენელთა კრება. კრება იმსჯელებს დღევანდელ პოლიტიკურ მდგომარეობის შესახებ და გამოიმუშავებს მომავალი საერთო მოქმედების გეგმას.

სასურსათო კრიზისი

სასურსათო კრიზისი უსაშინელეს ხასიათს იღებს. თუ წინათ სურსათის ნაკლებობა გვტანჯავდა, დღეს მეტის მეტი სიძვირე გვახრჩობს. ეს სიძვირე, რასაკვირველია, მთელის სიმძიმით მცხოვრებთა ულარიბეს ნაწილს აწევება კისერზე.

სიძვირის უმთავრესი მიზეზია საერთაშორისო ომი და მისგან გამოწვეული არევ-დარევა მისვლა-მოსვლის და ტრანსპორტის. ეს გარემოება ხელფეხს უხსნის ყველა აფერისტს და სპეკულიანტს და ისინიც მარჯვეთ სარგებლობენ შექმნილ მდგომარეობით და მოქალაქეთა უბედურებაზე აშენებენ თავის ბედნიერებას.

ეს დიდი ბოროტებაა. რევოლიუციონურმა მთავრობამ იმ თავიდანვე დიდი ყურადღება მიაქცია ამ საქმეს და ცალკე სასურსათო სამინისტროს შექმნით დროებით შესძლო ხალხის მტრების ალაგმვა. მაგრამ ასეთი მდგომარეობა დიდხანს არ გაგრძელებულა. როცა კი ანარქია გაძლიერდა, რამაც ბოლშევიკების მთავრობა გაიბატონა, სასურსათო სამინისტროს აპარატები მოიშალა და სპეკულიანტებს ისევ გზა გაეხსნათ.

ბოლშევიკების გაბატონებამ ამიერ კავკასიის ცხოვრებაზედაც დააჩნია ღრმა კვალი. ამიერკავკასია უმთავრესათ ჩრდილოეთ კავკასიის პურით იკვებებოდა. რუსეთის ანარქიის გაბატონებამ შეუძლებელი გახადა პურის მონოპოლიის ცხოვრებაში გატარება და ჩვენც ჩრდილოეთიდან პურის მოტანის სახსარი დავკარგეთ. მართალია პური მოდის, მაგრამ შეუძლებელია პურის ყიდვას ორგანიზაციული ხასიათი მიეცეს მთავრობის აპარატის მოშლის გამო. ამიტომ არის, რომ რასაც ვერ ახერხებს ჩვენი სამინისტრო და თვითმართველობები, იმას ადვილათ ახერხებენ კერძო პირები, რომელნიც ჩვეულებრივ ათი-ოცი პროცენტი მოსაგების მაგიერ ათას პროცენტსაც აღარ სჯერდებიან.

სასურსათო სამინისტროს ორგანიზაციები ჩვენში კიდევ უფრო უძლეურნი გამოდგენ. ამის მიზეზი ის იყო, რომ ადგილობრივი მთავრობა ვერ სარგებლობდა ავტორიტეტით და გავლენით ამიერ-კავკასიის ყველა კუთხეში. მუსულმანების პროვინციებში რევოლიუციის პირველ დღეებიდანვე გაბატონდენ ბეგები, ხოლო სომხის პროვინციებში—დაშნაკცაკანები. ამიტომ აღნიშნულ პროვინციებიდან ერთი ფუთი პურიც და სხვა სურსათი ვერ მიიღეს ორგანიზაციებმა და დღეს ჩვენ ვიცით, რომ ახალქალაქის მაზრაში იმდენი პური ჩაუვარდა ხელში ოსმალებს, რამდენიც ჩვენს ქვეყანას ნახევარ წლის განმავლობაში მაინც გამოკვებავდა.

საქართველოს ტერიტორიაზე შედარებით უფრო ადვილათ სრულდებოდა მთავრობის განკარგულებები, რაც აიხსნება იმით, რომ ჩვენში შედარებით უფრო სუსტი იყო ანარქია.

როგორ უნდა მოვიქცეთ, რომ არსებული კრიზისი გავანელოთ და ხალხი უკიდურეს გაჭირვებიდან ვიხსნათ?

რასაკვირველია, ჩვენთვის მიუწდომელი ოცნებაა პურის მონოპოლიის ისე გატარება, როგორც ეს გერმანიაში მოხდა. ამის მიზეზია ჩვენი წვრილი მეურნეობა. გერმანიაში თუ ადვილათ ტარდება ცხოვრებაში პურის მონოპოლია, ეს აიხსნება უმთავრესათ იმით, რომ იქ სხვილი მეურნეობაა, თუმცა ძლიერ მთავრობასაც აქვს მნიშვნელობა. საჭიროა ჩვენ რამდენიმეთ მაინც მიუახლოვდეთ გერმანიის წესებს.

ჩვენში წელს აუარებელი მინდვრებია [illegible] თესილი. ეჭვი არ არის, ახალ მოსავლის [illegible] პური შედარებით იაფი იქნება. ეს კარგათ იციან სპეკულიანტებმა და ახლავე შეეცდებიან მომავალი მოსავალი შეისყიდონ. მთავრობამ სასტიკი წესები უნდა გამოსცეს ამათ წინააღმდეგ. ყოველი ხელშეკრულება უნდა გაუქმდეს. მთავრობამ ადგილობრივ თვითმართველობების და კოოპერატივების შემწეობით უნდა შეისყიდოს მთელი ხორბალი, რომელიც მეურნეს არ სჭირდება და განსაკუთრებულ ბეღლებში მოათავსოს. მან უნდა მოაწყოს აგრეთვე საზღვარ-გარეთიდან პურის შემოტანის საქმე. ამ გზით შესძლებს მთავრობა საჭირო პურის მოგროვებას. და რაკი ის პურს მოაგროვებს, შემდეგ ადვილი იქნება კერძო პირებისათვის პურით ვაჭრობის აკრძალვა. ამისთვის საჭიროა სულ ახალ ნიადაგზე მოეწყოს ეს საქმე, შეიქმნას ერთი სისტემა. სასურსათო ორგანიზაციები, რომელნიც შეცვლილ პირობების გამო მეტ ბარგათ აწევთ ხაზინას და სარგებლობის მაგიერ ზარალი მოაქვთ, უნდა გაუქმდენ. ყოველგვარი აკრძალვა სურსათის ერთი ადგილიდან მეორეში გადაზიდვის ჩვენს ტერიტორიაზე უნდა გაუქმდეს.

მხოლოდ ამ გზით შეიძლება მომავალში მაინც მოისპოს სასურსათო კრიზისი. ეხლავე საჭიროა წინასწარი ზომების მიღება, თორემ შემდეგ გვიან იქნება.